

санітарної очистки території міста та зменшенню забруднення навколишнього середовища.

Література:

1. Паспорт місця видалення відходів (МВВ) Херсонського міського полігону твердих побутових відходів (реєстраційний номер №10 від 29.08.03р.)
2. Форма 6-зем Херсонського міського управління земельних ресурсів.
3. Розрахунки та пропозиції до проекту розробки нового полігону ТПВ від Херсонського міського управління екології та природних ресурсів від 20.11.07р.
4. Санітарні норми і правила „Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів“ № 379/1404, які затверджено МОЗ України від 19.06.96 р.
5. Звіт Херсонського міського управління земельних ресурсів від 20.11.07р.

ЩЕВКУН І.

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

Постановка проблеми: Надзвичайної актуальності в умовах сучасної школи набула організація навчально-пізнавального процесу, зорієнтованого на особистість учня. Саме тому велике значення має застосування у предметному навчанні проблемних завдань.

Нове покоління висуває нові вимоги. Така організація навчання яка перетворює учня з пасивного слухача на активного учасника навчання – виховного процесу, на людину, яка може вільно висловлювати свої думки і доводити їх, сьогодні є необхідною. Кожен учень висловлює свої думки, мислить під час постановки проблемних питань та розв'язання проблемних ситуацій.

Аналіз найновіших досліджень і публікацій: Аналіз методичної літератури показує, що питання застосування проблемного навчання в сучасній школі розглядається досить повно, такими авторами, як М.І. Мамутовим, А.М. Панчешніковою, Г.О. Понуровою [2,3,4].

Про те в літературі дуже мало даних щодо застосування проблемного навчання в навчально-виховному процесі з географії особливо при викладанні найновішого шкільного географічного предмету – фізичної та соціально-економічної географії України. Тому постає проблема розробки методичних рекомендацій щодо застосування проблемного навчання на уроках географії в 8-9 класах

Мета: виявлення значення, ролі і технології застосування проблемного навчання на уроках фізичної та соціально-економічної географії України.

Завдання: 1) проаналізувати літературу, виявити ступінь висвітлення даного питання;

2) виявити суть проблемного навчання, його роль в активізації пізнавальної діяльності учнів;

3) вивчити можливі шляхи створення і розв'язання проблемних ситуацій;

4) виробити рекомендації для студентів практикантів та молодих вчителів щодо застосування проблемного навчання на уроках географії.

Методика та методологія дослідження: Ми пропонуємо свій погляд на можливості створення проблемних ситуацій на уроках географії, виходячи із змісту шкільного курсу фізичної та соціально-економічної географії України. Нами були розроблені проблемні питання та завдання з кожної теми в курсі 8-9 класів. Нижче запропоновані проблемні питання з деяких тем, які можна використовувати під час вивчення географії.

1. Українські Карпати утворились в епоху альпійського горотворення, тобто це молоді гори, де процеси горотворення спостерігається і сьогодні. Швидкість підняття складає приблизно 80 см. на рік. Чому тоді абсолютна висота гір не змінюється?

2. Чому в Донецькій області кількість опадів підвищується коли вплив повітряних мас з Атлантичного океану слабшає?

3. Один з найбільш важливих кліматотвірних чинників — сонячна радіація, а чим можна пояснити, що міста Луцьк та Суми, знаходячись на одній широті, отримують різну кількість сонячного тепла?

4. Гора Кіліманджаро знаходиться на екваторі, але сніг на ній лежить і влітку. А чому в Українських Карпатах взимку є сніг, а влітку немає, хоча вони знаходяться значно північніше?

5. У лісах утворюється більше рослинної маси, а ґрунти підзолисті, в степовій зоні рослинна маса менша, а ґрунти чорноземні. Поясніть цю суперечність.

6. Азовське море розташовано на півдні України, а як можна пояснити, чому взимку воно замерзає приблизно на 4 місяці?

7. З чим пов'язаний значний ріст урбанізації до 90% - Донецьк, Харків, Дніпропетровськ, а в Закарпатті лише – 39%. Як це пояснити?

8. Як можна пояснити такий факт, що атомні електростанції розміщені по всій території України, а ТЕС – переважно на сході?

9. Де вигідніше будувати ГЕС на гірській чи рівнинній річці? Чому?

10. Чому в чорній та кольоровій металургії руди перед тим, як їх будуть використовувати, збагачують?

11. Найбільша кількість опадів випадає в горах, але як можна пояснити появлення боліт на півночі України?

12. З чим пов'язано виникнення целюлозно-паперового заводу в Цюрупинську?

13. Чому виник бавовняний комбінат в м. Херсоні, коли бавовну у нас не вирощують?

Наводимо приклад застосування проблемних завдань в 8 класі на уроці з теми «Мішані ліси»

Чим можна пояснити, що межа зони мішаних лісів на лівобережжі повертає на північ, тобто не має субширотного напрямку, адже виділення межі відбувається внаслідок значних відмінностей у кліматі?

Для розв'язання цього питання потрібно виявити суперечність між раніше засвоєними знаннями і новим фактом. Учні приходять до висновку, по перше, що виділення меж кожної із зон обумовлено кліматичними показниками. Для вирішення цього питання потрібно використовувати кліматичну карту України, де учні встановили закономірність, що кількість опадів знижується із заходу на схід, і по друге, змінюються температури повітря протягом року, взимку найнижча температура характерна для сходу цієї зони, влітку найвища температура характерна для сходу України, тобто можна казати про зростання

континентальності із заходу на схід. Учні констатують і те, що кліматичні умови змінюються з півночі на південь теж, тому це слугує причиною виділення меж зони мішаних лісів і пояснює відхилення від субширотного напрямку.

При вивченні даної теми розглядалося питання: як пояснити, що зона мішаних лісів є найбільш заболоченою з – поміж всіх зон. Як можна пояснити причини найменшої заболоченості Житомирського полісся. На це питання учні намагалися знайти відповідь, використовуючи фізичну карту України. Співставляючи фізичну карту України з картою „Фізико-географічне районування України” вони приходять до висновку, що в межах Житомирського Полісся знаходиться Словечансько-Овруцький кряж, тобто це відносно вищі території в порівнянні з висотами всієї зони. Оскільки територія має більшу висоту, то цієї кількості опадів не достатньо щоб зумовити заболоченість цієї місцевості.

Висновок: Застосування проблемних запитань і завдань на уроках географії в 8-9 кл. спонукає учнів до активної діяльності, посиленню мотивації і підвищенню інтересу до вивчення географії України.

Література:

1. Бут А.Я. Формування в учнів умінь розв'язувати проблемні завдання з географії // Рідна школа. – 2001. - №12. – с.48-49.
2. Контрольные задания и упражнения по географии. Под ред. Панчешниковой Л.М. М., 1982. – 132с.
3. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. Книга для учителей. М., «Просвещение», 1977. – 175с.
4. Понурова Г.А. Проблемный подход в обучения географии в средней школе. – М.: Просвещение, 1991. – 192с.